

Handläggare
Gunilla Schedin
Telefon: 08-508 09 277

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 - svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens tjänsteutlåtande återopas som yttrande till kommunstyrelsen.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bl.a. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd med anledning av ett förslag till kemikalieplan för Stockholms stad. I ärendet föreslås ett antal åtgärder och strategier för att uppnå stadens vision om ett giftfritt Stockholm. Planen är framtagen med fokus på barns och ungdomars exponering för skadliga kemikalier.

Förvaltningen är positiv till förslaget och vill framhålla vikten av utbildningsinsatser riktade till personal inom förskolan och skolan. Kemikaliecentrum kommer att få en stor betydelse för att stadens nämnder ska kunna arbeta effektivt och systematiskt med genomförandet. Det är därför viktigt att centret får tillräckliga resurser och möjlighet att bygga upp kunskap och kompetens för att vägleda och stödja stadens verksamheter i arbetet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdels- och facknämnder samt från en rad andra aktörer med anledning av ett förslag från miljö- och hälsoskyddsnämnden till kemikalieplan för Stockholms stad 2014-2019. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 25 april 2014.

Ärendet

Kemikalieplanen utgår från stadens övergripande vision - *Giftfritt Stockholm 2030 - kemikaliearbete i världsklass*. Syftet med kemikalieplanen är att ge stadens förvaltningar och bolag en tydligare vägledning om vad de delmål som anges i det av kommunfullmäktige tidigare antagna miljöprogrammet innebär och mer detaljerat redogöra för vilka ämnen som ska väljas bort och varför samt i vilka varor de förekommer och hur krav ska formuleras.

Den övergripande visionen om ett giftfritt Stockholm är långsiktig medan planen omfattar förslag på åtgärder och strategier som kan genomföras på kortare sikt för att utveckla staden i riktning mot ett giftfritt Stockholm. Förslaget till kemikalieplan är framtagen med fokus på barns och ungdomars exponering av kemikalier.

De åtgärder som föreslås är uppdelade i sju verksamhetsområden, som vart och ett har en egen vision. För varje delvision beskrivs de förutsättningar som identifierats och de åtgärder som ska vidtas för att på sikt kunna uppnå visionen. Vidare anges vem som är ansvarig och när åtgärderna ska genomföras.

1. Stöd till implementeringen av kemikalieplanen

- Erbjuda stadens verksamheter stöd i kemikaliearbetet via ett kemikaliecentrum.
- Lansera och informera om kemikalieplanen.
- Skapa nätverk och mötesplatser där stadens verksamheter kan utbyta erfarenheter inom olika kemikalierelaterade frågor.
- Etablera och upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd.

2. Information och dialog

- Ta fram en gemensam kommunikationsplan för stadens kemikaliekommunikation:
 - målgrupper
 - budskap
 - kanaler och metoder

- Genomföra aktiviteter enligt kommunikationsplanen.
- Följa upp utfall, resultat och/eller effekt av aktiviteterna.

3. Upphandling

- Vid all upphandling av varor ska information om innehåll av ämnen på EUs kandidatlista begäras in.
- För upphandlingsområden där det finns rekommenderade kriterier från Miljöstyrningsrådet ska dessa användas.
- Om den upphandlade produkten ska användas i särskilt känsliga tillämpningar ska särskilda kriterier tillämpas för att säkerställa att utfasningsämnen och relevanta prioriterade riskminskningsämnen inte förekommer.
- En systematisk uppföljning av ställda krav ska göras, i första hand inom utpekade områden.
- Om uppföljningen visar att kemikaliekraven inte uppfyllts på avtalat vis ska sanktioner vidtas enligt samma rutiner som vid andra avtalsbrott.
- Upphandlare och annan berörd personal i stadens verksamheter ska erbjudas kompetensutveckling inom kemikalieområdet.

4. Byggmaterial

- De kemikaliekrav som beskrivs ska inkluderas i exploaterings-/markanvisningsavtal.
- Rutiner ska utvecklas för hur kraven i markanvisningsavtal/-exploateringsavtal följs upp.
- Samma kemikaliekrav ska ställas vid upphandling av byggvaror, projektörer och entreprenörer.
- Materialval införs som en punkt i miljötillsynen på byggprojekt.
- Stickprovrevisioner av pågående byggprojekt ska genomföras.
- Seminarier ska ordnas för introduktion till stadens kemikaliekrav och för erfarenhetsutbyte mellan byggsektorns aktörer samt internt mellan stadens förvaltningar.
- En pilotstudie ska genomföras i syfte att utreda hur barn och foster kan skyddas (bostad, förskola, skola, arbetsplatser).

5. Tillsyn och kontroll

- Kontrollera material i kontakt med livsmedel inom de områden som Livsmedelsverket pekat ut.
- Kontrollera halter av tungmetaller och andra hälsofarliga ämnen i barnmat.
- Bidra till arbetet med att få fram nya analysmetoder för främmande ämnen i livsmedelämnen.
- Utveckla varutillsynen.

- Utveckla kemikalietillsynen hos miljöfarliga verksamheter.
- Fokusera på kemikalier som ska fasas ut i tillsynen av kemiska produkter i detaljhandeln.
- Utveckla samverkansrutiner mellan miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret för frågor om rivningar.
- I tillsynen av förskolor och skolor kartlägga och informera om källor som kan medföra en oönskad kemikaliepåverkan.
- Utveckla tillsynen över kosmetiska produkter som används i stora volymer.
- Fokusera märkningstillsynen på kosmetiska produkter utvecklade för barn.
- Miljöförvaltningens avdelningar och Stockholm Vatten ska, där det är möjligt, samverka kring utvalda fokusämnen.

6. Stadens kemikaliehantering

- Teckna ramavtal om ett databaserat kemikalieregister som systemstöd för förvaltningar och bolag.
- Inventera och dokumentera kemiska produkter i en kemikalieförteckning.
- Aktivt arbeta för att substituera utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.
- Ta fram planer och vägledningar för substitutionsarbete
- Ge support och utbildningsstöd i kemikaliefrågor
- Redovisa uppgifter till kemikaliecentrum.
- Ta fram statistik och sammanställningar om stadens kemikaliecentrum Uppdatera information om viktiga källor för utvalda ämnen.
- Redovisa resultat från övervakningen på miljöbarometern.

7. Miljöövervakning

- Revidera programmet för miljögiftsövervakning i ytvatten, fisk och sediment till förväntade förändringar i antal vattenförekomster och prioriterade ämnen.
- Utveckla övervakningen av slam.
- Genomföra hälsorelaterad miljögiftsövervakning inriktad på barns exponering.

Vad gäller genomförandet av de åtgärder som föreslås i ärendet läggs ansvaret i första hand miljöförvaltningen och kemikaliecentrum, i vissa fall i samverkan med annan fackförvaltning/ Stockholm Vatten. Stadsdelsförvaltningarnas ansvar omfattar i första hand åtgärder som rör upphandling och kemikaliehantering.

Kemikaliecentrum

I kommunfullmäktiges budget för 2014 har medel tilldelats för att inrätta ett kemikaliecentrum, med uppgift att stödja stadens förvaltningar och bolag, t.ex. när det gäller att formulera och följa upp krav i upphandlingar, hantera avvikelser och substituera kemiska produkter. I uppgifterna ingår också att ge stöd till miljöförvaltningens tillsyn och att bedriva kommunikationsarbete.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av staben.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till den föreslagna kemikalieplanen, som kommer att kunna ge en god vägledning i arbetet för att uppnå stadens vision om ett giftfritt Stockholm.

Som framgår av ärendet är planen framtagen med fokus på barns och ungdomars exponering för skadliga kemikalier. Stadsdelsförvaltningarna är därför viktiga aktörer i arbetet med att fasa ut material och produkter som innehåller skadliga ämnen. Förvaltningen vill framhålla vikten av att utbildningsinsatser genomförs riktade till chefer och övrig personal inom förskolan och skolan.

Det kommer också att finnas behov av utbildningsinsatser för att vägleda stadens förvaltningar och bolag vid upphandling av varor och tjänster. Det behövs tydliga riktlinjer för vilka miljökrav som ska ställas och vilka typer av varor och produkter som ska undvikas eller helt uteslutas.

Det kemikaliecentrum som ska inrättas kommer att få en stor betydelse för att stadens nämnder ska kunna arbeta effektivt och systematiskt med genomförandet. Det är viktigt att kemikaliecentrum får tillräckliga resurser och möjlighet att bygga upp kunskap och kompetens för att kunna vägleda och stödja stadens verksamheter i arbetet för att skapa ett giftfritt Stockholm.

Förvaltningen vill poängtera vikten av uppföljning av hur arbetet mot ett giftfritt Stockholm fortskrider och att framgångsfaktorer och goda exempel sprids.

Bilagor

1. Utdrag ur miljö- och hälsoskyddsnämndens protokoll.
2. Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.
3. Förslag till kemikalieplan för Stockholms stad 2014-2019.

